

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۲۴ خرداد ماه ۱۳۱۱ * (۹ صفر ۱۳۵۱)

فهرست مذاکرات

۱) تصویب صورت مجلس .	۵) شور و تصویب لایحه اعتبار اصلاحات انبار غله
۲) شور ثانی و تصویب لایحه امتیاز زغال سنک تبریز	۶) بقیه شور لایحه راجع باشیاء ممنوع الورد
۳) شور ثانی و تصویب عهد نامه حکمت بین ایران و ترکیه	۷) موقم و دستور جلسه بعد - ختم جلسه
۴) تقدیم بکفقره لایحه از طرف آقای وزیر امور خارجه	

مجلس يك ساعت و سه ربع قبل از ظهر بریاست آقای دادگر تشکیل گردید

صورت مجلس روز سه شنبه ۱۷ خرداد ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند * *

[۱ - تصویب صورت مجلس]

مقدم باشد (نمایندگان - صحیح است) قرائت میشود .

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست ؟ آقای طهرانی
طهرانی - آقای حاج محمد رضا بهبهانی را در
 صورت مجلس غائب بی اجازه نوشته اند در صورتیکه ایشان
 برای عمل چشمپیش دکترا رفته بودند و اجازه هم خواسته بودند .
 رئیس - تصحیح میشود . در صورت مجلس دیگر نظری
 نیست (گفته شد - خیر) صورت مجلس تصویب شد
[۲ - شور ثانی و تصویب لایحه اعتبار زغال سنک تبریز]
 رئیس - جماعتی از آقایان نمایندگان تقاضا کرده اند
 خبر کمیسیون اقتصاد ملی راجع باعطای امتیاز معادن زغال سنک

خبر کمیسیون
 کمیسیون اقتصاد ملی لایحه اعطاء امتیاز معادن زغال سنک
 اطراف شهر تبریز را به آقای مسعودخان عدل برای شور
 ثانی تحت مطالعه قرار داده و با در نظر گرفتن پیشنهاد
 آقای دکتر طاهری در ماده ۳ مواد آنرا تصویب و خبر آنرا
 تقدیم مجلس شورای ملی مینماید .
 مواد عیناً تصویب شد مگر در ماده ۳ که بعد از کلمه عوارض
 بین الیهالین جمله (باستثنای عوارض بلدی) اضافه میشود .

* * عین مذاکرات مشروح نود و یکمین جلسه از دوره هشتم تقنینیه (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)
 دایره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* * * اسامی غائبین جلسه قبل که ضمن صورت مجلس خوانده شده است

غائبین با اجازه - آقایان : نرونی - آشتیانی - محیط .
 غائبین بی اجازه - آقایان : تیمور تاش - حاج محمد رضا بهبهانی - حاج حسین آقا مهدوی - دکتر لقمان - روحی - کفائی - عبدالحسین
 خان دیبا - آقا رضا مهدوی .
 دیر آمدگان بی اجازه - آقایان : حاج میرزا حبیب الله امین - لبقوانی - عراقی - اعظم زنگنه - مصدق جهانشاهی - یونس آقا وهاب زاده
 همراز - مسعود تابتی - دبیر سهرابی - حکمت

رئیس - ماده اول قرائت میشود:

ماده ۱ - مجلس شورای ملی بداره کل صناعت اجازه میدهد که امتیاز انحصاری مانع للغير استخراج و استفاده از معادن زغال سنگ اطراف شهر تبریز را از نقطه مرکزی ارك تا دوازده فرسخ از هر طرف برای مدت پانزده سال به آقای میرزا مسعود خان عدل اعطاء نماید.

رئیس - آقای وثوق.

وثوق - موافقم.

رئیس - آقای ملك مدنی.

ملك مدنی - موافقم.

رئیس - آقایان موافقین باماده اول قیام فرمایند.

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده دوم قرائت میشود:

ماده دوم - دولت مجاز است امتیاز استخراج یکی از معادن زغال سنگ واقع در منطقه اختیار را برای خود محفوظ داشته و آنرا استخراج نماید انتخاب معدن مزبور باید در ظرف یکسال از تاریخ اعطای امتیاز بعمل آمده و بصاحب امتیاز کتباً اطلاع داده شود.

رئیس - اشکالی نیست (اظهاری نشد) موافقین باماده

دوم قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده سوم با آن افزایشی که در

شور دوم شده است قرائت میشود:

ماده ۳ - مؤسسات مربوطه به این امتیاز از تأدیة هر گونه مالیات و عوارض (بسیاستهای عوارض بلدی) در پنج سال اول مدت امتیاز معاف خواهند بود پس از آن باید فقط صدی پنج ۱/۵ عایدات خالص خود را همه ساله بدولت بپردازد ترتیب تعیین و تشخیص عایدات خالص بموجب قرارداد جداگانه بین دولت و صاحب امتیاز معین خواهد شد

رئیس - اشکالی نیست؟ (اظهاری نشد) موافقین با

ماده سوم قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده چهارم قرائت میشود:

ماده ۴ - صاحب امتیاز با منظور داشتن مخارج ضروری اداری و بهره برداری و حقوق دولت و وجوه لازمه برای استهلاك سرمایه و كسر و تقصاتی که برای آلات و ادوات باید منظور داشت قیمت زغال را بمیزانی باید معین کند که بیش از صدی بیست ۲۰٪ بعنوان منفعت خود علاوه نشده باشد.

تبصره - برای مقادیری که دولت جهت احتیاجات خود ابداع خواهد نمود فقط صدی ده ۱۰٪ نفع منظور میشود

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - بنده يك توضیحی می خواستم که آقای رئیس صناعت بفرمایند. چون در اینجا حقوق دولت را معین کرده است که از عایدات خالص همه ساله بدهد در ماده چهارم برای قیمت زغال تعیینی که کرده است که وجوه مخارج ضروری اداری بهره برداری وجوه لازمه برای استهلاك سرمایه كسر و تقصاتی که برای آلات و ادوات باید منظور بشود حقوق دولت را بعد از این مخارج خواهد پرداخت یا قبل از این؟

رئیس کل صناعت (آقای فرخ) - کلیه مخارجی که برای

معادن منظور میشود بطور عموم نمیشود قبلاً پیش بینی کرد زیرا البته بعمل است. مخارجی است که باید بشود البته یکمقدار نسبت به عملیات آنتیشیه است و یکمقدار راجع به آلات و ادوات است یکمقدار هم راجع بخر تونلها پس از این که این مخارج موضوع بشود البته از زغالی که استخراج میشود با رعایت اینها عایدات دولت معین میشود و عجله تمام این جزئیات را نمیشود پیش بینی کرد باید بعد بین صاحب امتیاز و دولت و اداره معادن این ها حل بشود و البته هم حل خواهد شد در ماده هم ذکر شده است

رئیس - آقایانی که باماده چهارم موافقت دارند قیام فرمایند.

(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده پنجم قرائت میشود.

ماده ۵ - سایر شرایط این امتیاز مطابق مواد ۲-۳-۴-۵-۶-۷-۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۴-۱۵-۱۶ و

قانون مهرماه ۱۳۰۹ راجع بامتیاز زغال سنگ اطراف شهر مشهد خواهد بود.

رئیس - در این ماده هم اشکالی نیست؟ (اظهاری نشد) موافقین باماده پنجم قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. مذاکره در کلیات ثانی است مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر) موافقین ورقه سفید خواهند داد

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نود و يك ورقه سفید تعداد شد)

رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رأی ۹۹ با کثرت رأی تصویب شد

[۴ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای وزیر امور خارجه]

رئیس - خیر کمسیون امور خارجه راجع بمهد نامه حکمت بین ایران و ترکیه:

خیر کمسیون

کمسیون امور خارجه در جلسه ۲۳ خردادماه ۱۳۱۱ لایحه دولت را راجع بمهدنامه حکمت بین ایران و ترکیه که شور اول از تصویب مجلس شورای ملی گذشته بود تائید تحت شور در آورده و چون اعتراض نرسید خود کمسیون نیز نظریه جدیدی نداشت عین آنرا تصویب و عین ماده واحده مذکوره مجلس شورای ملی را تائید پیشنهاد میکند.

رئیس - در ماده يك الى ماده ۲۶ هیچگونه اعتراضی نرسیده است. مذاکره در کلیات ثانی است در کلیات هم اعتراضی نرسیده است. ماده واحده را قرائت میکنیم و رأی میگیریم.

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهد نامه حکمت و اصلاح و تسویه قضائی اختلافات بین ایران و ترکیه را مشتمل بر ۲۶ ماده که در تاریخ ۲۳ ژانویه ۱۹۲۲ مطابق دوم بهمن ماه ۱۳۱۰ شمسی بین دولتین ایران و ترکیه امضا شده است تصویب و بدولت اجازه میبدهد اسناد سجد شده آنرا میدهد.

رئیس - آقایانیکه با ماده واحده موافقت دارند قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد.

[۴ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای وزیر امور خارجه]

وزیر امور خارجه - مابین دولت و دولت جمهوری

فلاتینك عهد نامه مودت منعقد شده و باضا رسیده برای تصویب مجلس شورای ملی تقدیم میشود

[۵ - شور و تصویب اعتبار اصلاحات انبار غله]

رئیس - خیر کمسیون بودجه راجع بمصرف مربوطه با اصلاحات انبار غله طهران

خیر کمسیون:

کمسیون بودجه لایحه پیشنهادی دولت تحت نمره ۲۰۶۷ راجع بمصارف مربوطه با اصلاحات انبار غله طهران را مورد شور قرار داده نظر بموشیحاته آقای وزیر مالیه دادند کمسیون با ماده واحده پیشنهادی موافقت

- آقایان: آقابان: مخبر فرمند - دبیر سهرابی - دبیرانی کرمانی - حاج شلاح حسین ملک - امیر ابراهیمی - سید کاظم یزدی - میرزا محمد حسین نواب - دکتر لنگمان - قیومی - حاج محمد رفیع بهبهانی - امیرت میری - صدیق جهانشاهی - علوی بزرگاری - موقر - افسر - اسدی - رضائیان باستانی - معتمدی - امیر انبورد - نصیری - طباطبائی وگویی - دکتر سیدی - فرشی - میرزا علی چایچی - مسعود ثابتی - میرزا محمد علیخان تربیت - اورنگ - بیات ماکو - فتحی - مژدهی - درانی - صفاری - شریفی - اکبر - مقدم - محمد ناصر خان قشقلی - محمد علی میرزا دولتشاهی - وهاب زاده - محمد ضیائی - حسنعلی میرزا دولتشاهی - قراقرزلی - حاج حسین آه - مهدوی - حبیبقلی خان نواب - اسمعیل خان قشقلی - سهرابخان ساکیدیان - سعیدی خراسانی - میرزا سید مهدیخان قاضی دادور - مرتضی قزبغان بیات - حاج میرزا حبیب الله امین - اعتبار - انبال - سید مرادخان وثوق - ملک مدنی - عراقی - دکتر شیخ هزرجریبی - محمد تقیخان اسعد - دکتر طاهری - معتمد سنگ - دکتر سنک - ارواحیخان پیرزاد - سید علی - ملک زاده آملی - میرزا اسدالله تقیه مفتی - بنکدار - حبیبی - میرزا سید احمد بهبهانی - میرزا بانس - طالشخان - میرزا محمد خان وکیل - یونس آقا وهاب زاده علیخان اعظم زنگنه - میرزا حسینخان انشار - افغمی - پوشهری - احتشامزاده - دیبا - یزدی - دکتر ضیائی - آخوند یار علی - دهستانی طهرانی - دکتر احتشام - مؤید احمدی - مولوی - اسکندری - فتح الله خان فروزی - ابقرائی

و عایداً برای تصویب مجلس مقدس شورای ملی عین ماده واحده پیشنهاد دولت را پیشنهاد مینماید .

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است بقیه مبلغ هفتاد و پنج هزار تومان اعتبار موضوع قانون ۱۱ آذرماه ۱۳۱۰ را در ظرف ۱۳۱۱ نیز برای مصارف مربوطه باصلاحات انبار غله طهران مورد تعهد و خرج قرار بدهد
رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - سابقاً انبار غله دولتی يك بودجه های خیلی گرانی داشت و يك مخارجات فوق العاده در انبار میشد حقیقاً از اصلاحاتی که آقای وزیر مالیه موفق شدند در این دوره اصلاح انبار بود و از معاینش جلوگیری شد من جمله از قسمت فساد اجناس که غله در انبار فاسد میشد بواسطه عملیات و اقداماتی که آقای وزیر مالیه کرده اند عجالتاً این قسمت فساد غله از میان رفته و برتبیات علمی انبار اداره شده است لکن این چند روز مخصوصاً اگر توجه فرموده باشند (و البته دولت اطلاعاتشان بیش از ما است در این قضایا) نان طهران بکفداری بد شده است و علتش نمیدانم چیست آیا گندمهایی از سابق بوده است که فاسد شده به خبازها داده میشود که تصور میکنم موضوع داشته باشد بعلمت اینکه از قراریکه بنده اطلاع دارم جنس فاسد شده در انبار نیست که آنرا داده باشند بنابراین معلوم نیست که علت خرابی نان از چیست و خیلی بد شده است بدرجه که واقعاً قابل خوردن نیست خواهش میکنم دولت يك اقدامی بفرمایند که يك چیزی که محل احتیاج عموم است و در این وقت سال که نا خرمن هم خیلی راهی مانده است این چند وقت را يك توجیبی که نان طهران اقلأ خوب شود این عرض بنده بود و الا بالابحه مخالفتی ندارم .

وزیر مالیه - بنده هم میدانستم که آقای مؤید احمدی نباید با لایحه مخالفت داشته باشند و ندارند دلیلش این است که این وجهی که ما گرفتیم از مجلس و پارسل آقایان تصویب کردند و همه اش صرف اصلاحات اساسی در انبار شد صرف لوله کشی شد صرف اطفا ئیه و تنظیمات انبار

ضد عفونی کردن آنجا و ماشین بوجاری و این قبیل چیزها شده است بطوریکه بنده این قصداً پنج شش ماه پیش از این داشتم ولی بتاخیر افتاد قصد داشتم تمنی کنم آقایان با بهیئت اجتماع با يك هیئتی هر کدام میل دارند تشریف بیاورند به ببینند برای اینکه آن دفعه هم کفتم بنده میل ندارم که یکدفعه گفته شود نان بد است برای اینکه ما گندم بد میدهیم و باز این حرف را تکرار میکنم که اگر گندم بد باشد بنده حکم میدهم آتش بزنند و بگردم ندهند و حالا هم گندم بد نداریم ولی اگر گاهی نان يك خرده خوب میشود یا يك قدری بد میشود بنده نمیدانم البته تمام چیزها دست وزارت مالیه نیست اما چون طهران صدو بیست هزار خروار غله لازم دارد اگر نان خانه را حساب نکنیم و اگر حساب کنیم نود هزار خروار لازم دارد و از این نود هزار خروار ثلثش از انبار گرفته میشود یعنی سی هزار خروار و البته آنها هم لحظاً از اطراف جمع آوری کنند از آنها بخرند بدهم ممکن است پیدا شود یعنی نهمه بد بد خیر برای اینکه آقایان میدانند که پارسل اطراف طهران را سن زده بود البته آنکه بکلی بد است تسعیر میکنند ولی همیشه اینطور نیست مثلاً آقایان می دانند که گندم ساوجبلاغ خوب است نانش خوب میشود ولی گندم بلوکات دیگر طهران خیلی هاش هست که اصلاً گندم پاک تمیزش هم نانش خوب نمیشود و خیلی از این جهات دارد و ممکن است در موقع توضیح داده شود که مال بعضی جاها چرا بکفداری بد است ولی آنچه بنده می توانم توضیح بدهم این است که ما در انبار چیز بد نداریم و آنچه که بوده جدا کرده اند و میگویند مرغ دانه و آن ها را سوزانده اند این چیزی را که الآن اعتبار خواسته میشود این اعتبار را پارسل تصویب فرمودید هفتاد و پنج هزار تومان و همه هم تقریباً خرج شده و چهارده هزار تومانش باقی مانده بود مشغول تکمیل اصلاحات بودیم که دوره عمل گذشت و اگر این لایحه نمی آمد و تصویب نفرمائید آن مخارج در قسمت هایی که شروع شده ناقص

میمانند و يك قسمت هم نمیشود . والا نه اعتبار جدیدی میخواهیم نه چیزی را بندهم صرف میشود بشش فقره کار عمده که این شش فقره رویهم که حساب کردیم شاید همه اش با سی و پنج هزار تومان چهل هزار تومان تمام شود . یکی را جمع به بنای جدیدی است کنار گذاشتیم و موضوع يك لایحه دیگری است که برای مسئله کلی و تقدیم کرده ام ملاحظه خواهید فرمود و رأی خواهید داد . ولی از این مبلغ بیست تا ماشین بوجاری خریده خواهد شد . برای اینکه الان بوجار های دستی هنوز نصف غله را چیز میکنند و ضایع میشود و ماشینی کزول کوبی خریده ایم و بعضی اصلاحات دیگر از این قبیل لازم است . لذا تصور میکنم تمدید این اعتبار نه موجب ایجاد اعتبار جدیدی است و نه ضرری دارد نان هم در موقع خودش آقایان تشریف میآورند می بینند که گندم هیچ عیبی ندارد .

رئیس - آقای طهرانی
طهرانی - عرض کنم اولاً در قسمت انبار و ساختمان انبار يك اقدام اساسی است که از طرف دولت شده و خیلی جری تشکر است . و هر چه اهتمام شود که انبار خوب ساخته شود که قابلیت این را داشته باشد که ارتزاق ششمه طهران اقلأ درش محفوظ بماند خیلی خوب است اینرا هیچکس نمی تواند انکار کند این اقدامی که دولت میکند موجب تشکر است . ولی در مسئله نان که آقای وزیر مالیه فرمودند نان خیلی خراب است و خوراکی نیست (صحیح است) نان را اگر به بیفید بنده تصور میکنم که غیر از مواد گندمی يك مواد دیگری دارد که اگر تجزیه شود معلوم نیست که چه چیز است نظر آقای

مؤید احمدی این هم نبوده است که شاید گندم انبار خراب است . نه . گندم انبار خیلی خوب است . ولی این را دولت باید مراقبت کند و ما از دولت خواهش میکنیم جمعی از نمایندگان - این با بلدییه است

طهرانی - خوب . دولت هم باید ببلدییه تذکر بدهد که مراقبت کند . نان خیلی خراب است اگر اجازه بفرمائید بنده از این نتهای شهر از چند دکان بگیرم و برایتان بفرستم آنوقت یقین دارم که حضرتعالی نمیتوانید بخورید زیرا هیچ خوراکی نیست در صورتیکه محل احتیاج عموم هم هست بنده تمنی می کنم که دولت در این قسمت توجهی کند که نان نان باشد . گندم سن زده فرضاً که داخل گندم شود باز میشود خورد ولی این نان نیست اگر ملاحظه کنید خواهید دید در صورتیکه بعضی دکان خاصه پزی پیدا میشود که نان هائی که از آنجا گرفته میشود خیلی خوب است در صورتی که اگر گندم خوب هست چرا برای آن يك دکان هست و برای جاهای دیگر نیست اگر نیست من نمی دانم این چه وضعی است ؟

کلانی - باید ببلدییه گفت
وزیر مالیه - (آقای تقی زاده) بنده جوابی نمیتوانم بفرمایش آقا عرض کرده باشم جز اینکه بنده البته با آقای وزیر داخله مذاکره میکنم و تذکر میدهم و اقدام میکنم که اینکار درست شود (صحیح است)
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .
رئیس - رأی میگیریم موافقین و رفق سفید خواهند داد
[اخذ و شماره آراء بعمل آمده هشتاد و رفق سفید تعداد شد]
رئیس - عده حاضر در موقع اعلام رأی نود و شش نفر با کثرت ۸۰ رأی تصویب شد

- اسامی رأی دهنده ها : آقایان : افسر - مجبر فرزند - مجد ضیائی - دکتر اقلان - امیر تیمور - مؤید احمدی - دکتر ضیائی - امیر ابراهیمی - دستاکی کرمانی - سید کاظم یزدی - میرزا محمد حسین و اب - حاج محمد رضا بهبهانی - دکتر ملک زاده - فهیمی اسدی - بیت ماگو - میرزا علی چچی - محمد نصرخان قشقائی - رضا قلیخان باستانی - خواجری - حاج غلامحسین ملک - صفاری تربیت - شرقی - حسنعلی میرزا دولتشاهی - فرشی - وهاب زاده - مقدم - اسکندری - ساکنیان - قزوچی - دکتر مسمی - مژدهی معتضدی - دادور - دیبا - میرزا سید محمد باقر ناصبی - لاریجانی - حاج میرزا حبیب الله امین - حسینقلی خان نواب - دهستانی - اعتبار آخوندی - علی - ملک حسینی - هزارجریبی - وایق - عراقی - منقصدستک - دکتر شیخ - ملک زاده آملی - دکتر سنک - اسمعیل خان قشقائی - حبیبی - مفتی - میرزا محمدخان وکیل - بکدار - میرزا باس - حاج حسین آقا مهدوی - احتشامزاده - علیخان اعظم زنگنه قراقرزلو - مرق - نقی الا سلامی - افخمی - یونس آقا وهاب زاده - مسعود ثانی - صهرانچی - طالش خان - ایزدی - افشار محمد علی میرزا دولتشاهی - کازرونی - طهرانی - درانی - میرزا سید احمدخان بهبهانی - ابوالحسنخان بیرنیا - دکتر احتشام - دیب سهرابی قزوئی - اقبال

[۶] - بقیه شور لایحه راجع باشیاء ممنوع الورد

رئیس - بقیه شور خبر کمیسیون اقتصاد ملی راجع باجناس ممنوع الورد ماده چهارم فراتر میشود.

ماده ۴ - اشخاصیکه بعنوان نمایندگی از طرف وارد کننده با صادر کننده مباشر ورود یا صدور اجناس میشوند باید در اظهارنامه که به گمرک میدهند سمت خود را تصریح و وارد کننده یا صادر کننده حقیقی را معرفی کنند اشخاص مذکور یا کسانی که بعنوان دلالی یا هر عنوان دیگر در یکی از جرح های مذکور در ماده سوم علماً معاونت کنند از حیث مجازات در حکم مجازات مجرم اصلی میباشد.

رئیس - آقای وثوق موافقم.

رئیس - آقایان بیکه با ماده چهارم موافقت دارند پیام فرمایند.

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده پنجم فراتر میشود.

ماده ۵ - اشخاصیکه در اداره جواز واردات یا اداره گمرک یا سایر مؤسسات مربوطه بقانون انحصار تجارت خارجی از طرف تجار یا مؤسسات تجاری سمت نمایندگی و با دلالی یا حق العمل کاری دارند در صورتیکه خیانت در امانت نمایند و یا باعث ضرر و خسارت کسانی که از طرف آنها نمایندگی دارند بشوند از طرف اداره کل تجارت این اشغال باین شغل موقتاً ممنوع خواهند شد و این امر مانع نخواهد بود که اگر عمل آنها مطابق قانون مستلزم مجازات باشد با مجازات مقرر نیز محکوم گردند

رئیس - آقای مؤید احمدی.

مخبر کمیسیون اقتصاد ملی (آقای طهرانیچی) - بک اصلاحی شده اجازه میفرمائید عرض کنم.

رئیس - بعد میفرمائید در نمیشود. آقای مؤید احمدی مؤید احمدی - این جا در این ماده که در کمیسیون عدلیه هم تصویب شده مذاکره شد که اگر دلال ها و حق العمل کارها و نماینده های این ها بک خیانتی بکنند

جلب میشوند لکن اگر اعضاء گمرک مردم را اذیت کردند چه باید کرد؟ و اگر آنها بک خیانتی کردند چه باید کرد؟ باید در این ماده قید شود که اعضاء گمرک هم اگر بک خیانتی کردند بک تقلبی کردند بک خلافی کردند وزارت مالیه هم باید آنها را به محاکمه جلب کند یا این که حق بدهد تا اداره تجارت آنها را بمحاکمه جلب کند در این صورت بنده موافقم که تکوین آنها عضو وزارت مالیه هستند و در این قانون نوشته فقط اداره تجارت اعضاء خودش را میتواند جلب محاکمه کند. این را تصریح کنید یا توضیح بدهند آقای رئیس کل تجارت تا بنده قانع شوم

رئیس کل تجارت - این ماده مربوط است باشخاصی که سمت دلالی و نمایندگی و حق العمل کاری از طرف تجار دارند و بیشتر در اداره جواز یا اداره انحصار تجارت مشغول اقدام هستند برای صدور جواز و دادن تصدیق صدور و در گمرکات سمت نمایندگی از تجار برای گذراندن جواز خروج و بازرگانی و اینها بک اقداماتی میکنند و اغلب دیده شده است که بک کار های ناشایسته میکنند بک استفاده هائی میکنند خیانتی بتجار میکنند مخصوصاً تجار ولایات که خیلی آشنا نیستند با همین آنها بک اوراقی میفرستند آنها هم میفرشند خرید و فروشهایی میکنند و اسباب زحمت برای آنها فراهم میکنند اما از جهت مأمورین گمرک اگر بک تخلفاتی کردند که در این قانون نیست در قانون انحصار تجارت پیش بینی شده است. این مجازاتها که در اینجا هست برای اشخاصی است که در ادارات مربوطه بک تخلفاتی میکنند والا اشخاصی که متصدی دادن جواز ورود هستند با آنها ای که متصدی و مأمور صدور هستند آنها بموجب قانون انحصار تجارت بک مجازاتهای خیلی سختی دارند آنجا جنابت تشخیص شده و حبس مجرد این است که در این قانون پیش بینی نشده اصولاً اداره گمرک دو جنبه دارد از حیث اینکه از بک جنبه

مأمور اجرای قانون انحصار تجارت هم هست تابع اداره تجارت است از حیث اینکه مأمور است تا کس های گمرکی را وصول کند تابع وزارت مالیه است بنده همیشه میتوانم مؤاخذه کنم از گمرک از نظر قانون انحصار تجارت خارجی وزارت مالیه هم از نقطه نظر کار خودش شکایتی که حضرتعالی فرمودید این شکایت مربوط میشود بوزارت مالیه و قبلاً هم بنده با آقای وزیر مالیه اینجا مذاکره کرده و قرارداد ایشان دستور بدهند و اما تخلفاتی که بعضی بتجار میکنند در مواردی که مربوط بانحصار تجارت است مستقیماً خود بنده تعقیب میکنم و مأمورین گمرکی هم که الان سپرده شده اند بمسئولین عدلیه و دیوان جزا همه در اثر تعقیب خود بنده بوده است و بعد از این هم هر کس شکایت کند از مأمورین گمرک راجع بسوء اجرای قانون انحصار تجارت خارجی مورد مؤاخذه واقع خواهد شد و بنده میتوانم تعقیب کنم و تعقیب میکنم و از این حیث کاملاً اداره گمرک تابع اداره تجارت است ولی از حیث تاسیس و گرفتن عوائد باج راه و اینها تصدیق میفرمائید که در کمیسیون بنده است با وزارت مالیه است.

مخبر - (طهرانیچی) در ماده آنجائی که نوشته (اشخاصی که در اداره جواز واردات) اداره جواز واردات تبدیل میشود بداره کل تجارت

رئیس - رأی میگیریم بماده پنجم با اصلاحی که آقای مخبر اخیراً متذکر شدند موافقت قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده ششم قرائت میشود: ماده ۶ - بکاشفین قاچاق ورود اجناس بدون جواز مبلغی معادل صدی سی و ۳۰٪ قیمت جنس موضوع قاچاق که ضبط شده است پس از وضع مخارج بعنوان جایزه پرداخته میشود.

رئیس - اشکالی نیست؟ (اظهاری نشد) موافقت با ماده ششم قیام فرمایند.

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. ماده هفتم قرائت میشود:
 ماده ۷ - حکم محکمه دایر باخذ جریمه در مواردی که بموجب قوانین مربوطه بانحصار تجارت خارجی و این قانون مصرح میباشد قابل اجرای موقت است و در صورتیکه جریمه دهنده تبرئه شد جریمه مأخوذه و اموال ضبط شده باز مسترد میگردد.
رئیس - در ماده هفتم هم اشکالی نیست آقایانیکه با ماده هفتم موافقت دارند قیام فرمایند
 (اکثر قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. ماده هشتم قرائت میشود:
 ماده ۸ - عواید حاصله از فروش اجناس ضبط شده و جریمه مأخوذه در حساب مخصوص نگهداری شده و پس از صدور حکم نهائی دایر بمجرمیت جریمه دهنده بحساب عواید عمومی منتقل میشود و حق کاشفین پس از وضع مخارج و قبل از انتقال عواید مزبور بحساب عواید عمومی کسر و پرداخته خواهد شد.
رئیس - در ماده هشتم هم اشکالی نیست موافقین با ماده هشتم قیام فرمایند.
 (اغلب برخاستند)
رئیس - تصویب شد. ماده نهم قرائت میشود:
 ماده ۹ - تهدید یا تطمیع مأمورین دولت یا تبانی یا آنها برای ارتکاب یکی از جرمهای مذکور در ماده ۳ این قانون و ماده ۱۵ و ۱۶ قانون متمم قانون انحصار تجارت خارجی در حکم همان جرمها بوده و مرتکب بمجازات مقرر برای آن جرم محکوم خواهد شد مگر آنکه عمل مرتکب بموجب قانون دیگری مستلزم مجازات شدیدتری باشد در اینصورت بمجازات اشد محکوم میگردد.
رئیس - موافقین باماده نهم قیام فرمایند
 (اغلب نمایندگان برخاستند)
رئیس - تصویب شد. ماده دهم قرائت میشود.

ماده ۱۰ - کلیه اشخاصیکه مکلف با اجرای مقررات مربوطه بقوانین انحصار تجارت خارجی و با اسعار خارجی هستند در صورتیکه وسیله ارتکاب جرمهای مذکوره در این قانون و قوانین مربوطه بانحصار تجارت و اسعار خارجی واقع شده یا مساعدت در ارتکاب آن بنمایند و یا عامداً تسهیلاتی برای ارتکاب جرمهای مزبور فراهم نمایند بحسب تأدیبی از ششماه تا دو سال محکوم گردیده و در صورتیکه مستخدم دولت باشند بعلاوه بانفصال ابد محکوم خواهند شد و این امر مانع از این نخواهد بود که اگر عمل آنها بموجب قانون مستلزم مجازات شدیدتری باشد بمجازات اشد محکوم گردند.
رئیس - در ماده دهم هم نظری نیست (نمایندگان - خیر) آقایانیکه باماده دهم موافقت دارند قیام فرمایند
 (غالب نمایندگان قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد. ماده یازدهم قرائت میشود.
 ماده ۱۱ - مأمورین دولتی که یکی از جرمهای مذکور در این قانون یا قوانین مربوط بانحصار تجارت و اسعار خارجی را باعلم باینکه برخلاف واقع است بکسی نسبت دهند بمجازات مفتری و انفصال ابد از خدمات دولتی محکوم خواهند شد.
رئیس - اشکالی ندارد؟ (نمایندگان - خیر) آقایانیکه باماده یازدهم موافقت دارند قیام فرمایند.
 (اکثر برخاستند)
رئیس - تصویب شد. ماده الحاقیه از طرف آقای دشتی پیشنهاد شده است قرائت میشود.
 ماده الحاقیه پیشنهادی آقای دشتی
 ماده الحاقیه ذیل را پیشنهاد میکنم
 ورود کلیه کتب و جرائد و مجلات آزاد و از مقررات قانون انحصار تجارت راجع به ارائه تصدیق صدور معاف است
رئیس - آقای دشتی
 دشتی - عرض کنم توضیحات بنده در این باب

خیلی مفصل نیست بنده پیشنهاد کردم که کتاب از مقررات قانون انحصار تجارت معاف باشد اگر در نظر بگیریم که چهقدر کتاب در این ملک وارد میشود تصور میکنم آقایان تصدیق فرمایند که چیزی نیست برای اینکه بطوریکه ماحسات کردیم و بعضی ارباب بصیرت میکنند در سال تقریباً بیش از ده هزار تومان کتاب از خارج وارد نمیشود و این ده هزار تومان کتاب برای تجارت کتبفروش خیلی اسباب زحمت است برای اینکه اینها غالباً تجارت بلد نیستند تصدیق صدور هم بر ایشان گران است و آنوقت برای اشخاص با معلومات که طبقه مذهب و منور ملک است و برای شاگردان مدرسه که لازم است اسباب زحمت است با آقای رئیس کل تجارت هم صحبت کردیم ایشان هم اصولاً موافقت بشرط اینکه قید شود مطبوعاتی که در ایران قید شده نیست البته بنده هم معتقدم کتبی که در ایران ممکن است چاپ شود لزومی ندارد مقصود بنده بیشتر کتب علمی و طبیبی و کتب فرانسه و انگلیسی و آلمانی و اینهاست باین جهت استدعا میکنم اگر موافق باشند این پیشنهاد را قبول فرمایند اسباب تشکر همه مخصوصاً شاگردان مدارس است.
رئیس کل تجارت - راجع بکتاب اولاً اینکه فرمودند در سال بیش از ده هزار تومان وارد نمیشود این رقم را بنظر بنده اشتباهاً بایشان عرض کرده اند خیلی بیشتر است منتهی کتاب اغلب تبع یک مقرراتی بوده است و فقط یک ارفاقی که در سنه گذشته کتاب وارد شده است آنرا یک قسمت تخمین کرده اند کتاب بر چند قسم است یک کتابی است که طبعش و تهیه اش در داخله میسر و آسان است تصدیق میفرمایید که اگر جلو گیری بشود یعنی ترتیبی بشود نظیر آن از خارج وارد نشود یا سفارش طبعش بخارج داده نشود بهتر است برای اینکه مطابع داخلی هم کار داشته باشند و کتابهای فارسی یا عربی که در داخله بخط معمولی و حروف معمولی که در این ملک طبعش آسان است در همین جا طبع بشود بهتر از این است که

در خارجه طبع کنند مگر اینکه یک کتابهایی باشد که همانطور که فرمودند بالنسبه خارجه و طبعش در ملک مشکل باشد با اینکه حق طبعش محفوظ باشد برای مؤلف و مصنف و کسی در داخله حق نداشته باشد طبع کند در آن قسمت هم البته دولت موافقت میکند که اینگونه کتابها از ارائه تصدیق صدور معاف باشد. در پیشنهادشان اشاره فرمودند بمجلات و جرائد این را بنده عرض میکنم برای مجلات و جرائد اصلاً جواز ورود داده نمیشود و بدون جواز وارد میشود و هیچ مقرراتی شامل مجله و روزنامه نمیشود چون اینها مثل پاکتی است که بوسیله پست ارسال میشود نه کسی مطالبه جواز ورود میکند و نه ارائه تصدیق خیلی لازم است هیچکدام فقط موضوعی که شاید مبتلا به کتاب فروشها است این اواخر همان موضوع کتاب است که اشخاص متفرقه که میخواهند کتاب وارد کنند جواز داده میشود بدون هیچ مانعی کتاب فروشها هم ممکن است وقتی که با اداره تجارت اگر مدلل کردند که طبع آن کتبی که میخواهند وارد کنند در داخله مشکل است دولت موافق است که اینها را معاف کند از الزام صدور و این حق را دولت دارد و در نظامنامه قانون انحصار مادمایش را بنده میخواهم که این قسمت پیش بینی شده است در ماده ۱۸ نظامنامه نوشته شده است: صادراتی که در مقابل آنها نقضای جواز وارد نشده (یک حساب خاصی دارد و بعضی تصدیق صدور هائی است که بطل میشود و این مسئله یک رزروی است برای اینکه اشياء و وارداتی که صادرات ندارد) والا از صدی هشتاد اجناس صدوری انحصاری که در اختیار دولت است از صادرات تردک در مرحله اول برای وارد کردن اجناس مجازی که وارد کنندگان آنها تاجر نبوده و وسیله صدور ندارند از قبیل کاغذ روزنامه، کتاب، دو اجات و ماشین آلات و غیره. این منظور ایشان تأمین شده است و الان هم مجری است منتهی ما حالا به آقایان کتاب فروشها یک مناقشه داریم و آن این است که میگوئیم کتابهایی که در داخله میشود طبع کرد و مطابع هم خیلی

میل دارند و بیکارند این ها را بدهند اینجا چاپ کنند البته کتاب برای روحیات مردم خیلی مفید است ولی دوا برای صحت مردم لازم است تصدیق بفرمائید که هر قدر کتاب برای مملکت لازم باشد لازم تر از دوا نیست دوا در درجه اول باید باشد چون مزاج باید سالم باشد که فکر کشند و بفهمند و نمیشود موافقت کرد که دوا وارد نشود و اغلب اجناس زرودی همین حال را دارد ممالک برای اینکه جلسوگیری نشده باشد از نشر معارف و مخصوصاً معارفی که بیشتر مد نظر آقای دشتی و سایر آقایان رفقا است دولت موافقت میکنند که اینها را معاف بکنند و بنده هم قول میدهم بایشان که همین رویه را ادامه میدهم و دولت هم با این فکر موافق است و تصور میکنم که پیشنهاد ایشان لزومی ندارد و استدعا میکنم از ایشان که پیشنهادشان را استرداد بفرمایند و دولت هم معاف میکند کتابهایی را که در داخله طبعش میسر نباشد و هر وقت خود ایشان هم آمدند مراجعه کردند بنده راجع بکتاب موافقت میکنم.

دشتی - پیشنهاد دوم بنده را قرائت بفرمائید

رئیس - قرائت میشود.

ماده الحاقیه - کتب و مطبوعات که در ایران قابل طبع نیست از مقررات قانون انحصار تجارت راجع به ارائه تصدیق صدور معاف است.

رئیس - آقای دشتی.

دشتی - عرض کنم که آقای باستانی خودشان میفرمایند که ما اولاً موافقت و این کار را میکنیم اگر اینکار را میکنند چه ضروری دارد در قانون باشد اگر اینکار را میکنند و عمی است که میکنند چه مانعی دارد که در قانون باشد فقط اگر این ملاحظه را میکنند که به آقایان بکلاه زحمت رأی دادن را ندهند مانعی ندارد آقایان رأی میدهند و با کمال میل استقبال می کنند و بک استدلالی کردند راجع به دوا عرض میکنم اغلب چیزهایی که وارد مملکت میشود از نظر احتیاج است

کور دیپلماتیک این رویه را بحری کردیم و بحری است برای اشخاصیکه میخواهند کتاب وارد بکنند باید این فرمالیته انجام شود.

رئیس - بالاخره مناسب میدانید اینطور که اصلاح کردید باشد؟

رئیس کل تجارت - بلی.

رئیس - قرائت میشود.

ورود کتب و سایر مطبوعات که در داخله مملکت طبع آن میسر نیست با اجازه مخصوص دولت از الزام صدور معاف خواهد شد.

رئیس - آقایان مخبر و دشتی همینطور قبول دارند؟

دشتی - بنده هم قبول میکنم.

مخبر - بلی بنده هم قبول میکنم.

رئیس - رأی میگیریم بماده الحاقیه بترتیبی که قرائت وین دولت و آقای دشتی موافقت حاصل شد آقای مخبر هم که موافقت کردند (مخبر - بلی بنده موافقم) موافقت قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد دیگری از آقای دکتر ملک زاده رسیده است قرائت میشود:

پیشنهاد میکنم ادویه ذیل از داشتن جواز صدور معاف باشد:

گندگنه - سره ها - سالیلات دو سود - آسیرین - بودوره.

رئیس - آقای دکتر ملک زاده.

دکتر ملک زاده - بنده مکرر توجه دولت و مجلس شورای ملی را راجع بگرانی فوق العاده دوا در این مملکت جلب کرده ام (در اینموقع چند نفر از آقایان نمایندگان از مجلس خارج میشدند)

رئیس - میخواهیم رأی بگیریم اگر آقایان خارج شوند نمیشود.

دکتر ملک زاده - و تقاضا کرده ام که بک فکری

بکنند و بک راه حلی پیدا بکنند حتی آقای باستانی هم بک وقتی به بنده وعده دادند که موضوع مورد توجه و تحت مطالعه قرار گرفته ولی تا کنون متأسفانه نتیجه دیده نشده است و علتش هم این است که آقایان گفتند: تو چنان نالی از آن درد که در جان تو نیست. آقایان اگر بک روزی از این روزها درب این مریضخانه ها تشریف بیاورند و صد ها اشخاص بی بضاعت فقیر را ببینند که گوشه دیوار نشسته اند و فاقد وسائل معالجه هستند و استطاعت دو نخود گندگنه را ندارند آنوقت بیشتر علاقمندی باین مرضی نشان می دهند (دولت شاهی - خود اطباء را هم بفرمائید) الحمدلله وسائل و وسایط دارند و البته میتوانند بهر قیمتی باشد دوا بخرند حالا بنده صرف نظر کردم که دولت راجع به کلیه ادویه فکری بکنند فقط چهار یا پنج قلم دوا بود که فوق العاده محل احتیاج عمومی است (صحیح است) این را قید کردم که بلکه از جواز صدور معاف باشد که بک تخفیفی در قیمت این دوا ها پیدا بشود. بکیش گندگنه است که آقایان میدانند که احتیاج مردم به گندگنه واقعاً بیشتر از نان است برای اینکه جای نان میشود سبب زمینی خورد ولی جای گندگنه میشود چیز دیگر خورد یکی بعضی سرمایه است که دواهای قطعی بعضی امراض است سرم خنق و قتیکه بک کسی خنق گرفت این سرم دواهای قطعیش است و مجبورند یکی هم جدور ها است که متأسفانه این امراض بدرجه زیاد شده است که باید خیلی شکر کنیم که مورد توجه مخصوص اعالی حضرت همایونی واقع شده است و مخصوصاً دستور فرموده اند که اداره صحیه مراقبت کامل در معالجه اشخاصی که مبتلا به امراض مسریه هستند بکنند. در هر صورت دوسه قلم دواست که فوق العاده محل احتیاج فقرا و مبتلایان است بنده این را استدعا کردم و امیدوارم که آقای رئیس کل تجارت این مساعدت را

بفرماید (صحیح است) که فوق‌العاده کمک و مساعدت بحال مردمان بی بضاعت و فقراست.

رئیس کل تجارت - عرض میشود که بنده ماده ۸ نظامنامه قانون انحصار تجارت را برای آقایان خواندم و عرض کردم که در آنجا خود دولت هم این منظور را پیش بینی کرده است که اگر کتاب و کاغذ و دوا بخواد وارد شود بوسیله غیر تاجر ممکنست آن را معاف کنند از الزام صدور و دوا در قسم است یک مرتبه تاجر دوا فروش برای فروش وارد نمایند البته نباید معاف باشد هر نوع دوائی. یک مرتبه است که یک اشخاصی یک دوا هائی مخصوص برای معالجه لازم دارند که در دوا فروش پیدا نمیشود و یک قیمت هائی گزافی دارد و خصوصیت اینجاست که آن دوا وارد بشود بدون تصدیق صدور الان هم عمل اداره تجارت همینطور است اگر یک اشخاصی تقاضا بکنند برای ورود یک دوا هائی یک اسپسیالته هائی که آنها را اجازه بدهد دوا های اختصاصی را برای اینکه مبادا از وارد نشدن آن دوا صدمه بکسی وارد شود و آن دوا در ملک نباشد و دوا فروشها نداشته باشند البته اینطور موقع اجازه داده میشود ولی دوا هائی که بطور عادی در ملک زیاد است و موجود است تصدیق میفرمائید که نمیشود آنها را از الزام صدور معاف کرد. راجع بگرانی و بدی دوا فرمودند آن یک مطلب دیگری است که اندک مربوط به انحصار تجارت و الزام صدور و عده الزام صدور نیست خوب بیخونه عالی حضرت همایونی توجه خاصی

باین امر فرموده اند و اخیراً تعلیمات ا کیده به دولت صادر فرموده اند و بنده میتوانم باقیان عرض کنم که عماد قریب برای دو افروشی و ورود دوا و این که دوا های فاسد از کار افتاده وارد این مملکت نشود و دوا های خوب وارد شود یک اقدامی خواهد شد و خاطر آقایان بکلی مطمئن میشود.

رئیس - آقای دکتر ملک زاده به پیشنهاد شمارای بگیریم ؟

دکتر ملک زاده - بی رأی بگیریم.

رئیس - آقایانیکه پیشنهاد آقای ملک زاده را بوضع که قرائت شد قابل توجه میدانند قیام فرمایند.

(عده زیادی قیام نمودند)

رئیس - قابل توجه شد بنابراین مراجعه بکمسیون میشود. اظهار عقیده شده است که جلسه را ختم کنیم. بکنفر از نمایندگان - به پیشنهاد رأی قطعی بگیریم

رئیس - وقتی که پیشنهاد قابل توجه شد بکمسیون میرود و بطوریکه خود آقا استحضار دارند رأی قطعی گرفتن در لایحه که پیشنهادی درش قابل توجه شده است در همان جلسه موضوعی ندارد. (صحیح است)

[۷ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - اگر موافقت میفرمائید جلسه آینده سه شنبه ۳۱ خرداد سه ساعت قبل از ظهر دستور همین لایحه و سایر لوایح موجوده.

(مجلس مقارن ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اعطای امتیاز استخراج ذغال سنگ اطراف شهر تبریز به آقای مسعود خان عدل

ماده اول - مجلس شورای ملی به اداره کل صناعت اجازه میدهد که امتیاز انحصاری مانع‌الغیر استخراج و استفاده از معادن ذغال سنگ اطراف شهر تبریز را از نقطه مرکزی نرگ تا دوازده فرسخ از هر طرف برای مدت پانزده سال به آقای میرزا مسعود خان عدل اعطاء نماید.

ماده دوم - دولت میتواند استخراج یکی از معادن ذغال سنگ واقعه در منطقه امتیاز را برای خود محفوظ داشته و آنرا استخراج نماید انتخاب معدن مزبور باید در ظرف یکسال از تاریخ اعطای امتیاز بعمل آمده و بصاحب امتیاز کتباً اطلاع داده شود.

ماده سوم - مؤسسات مربوط به این امتیاز از تأدیبه هرگونه مالیات و عوارض (باستثنای عوارض بلدی) در پنج سال اول مدت امتیاز معاف خواهند بود پس از آن باید فقط صدی پنج / ۵ عایدات خالص خود را همه ساله بدولت بپردازد ترتیب تعیین و تشخیص عایدات خالص بموجب قرار داد جدا گانه بین دولت و صاحب امتیاز معین خواهد شد.

ماده چهارم - صاحب امتیاز با منظور داشتن مخارج ضروری اداری و بهره برداری و حقوق دولت و وجوه لازمه برای استهلاك سرمایه و سایر تقاضائی که برای آلات و ادوات باید منظور داشت قیمت ذغال را به میزانی باید معین کند که بیش از صدی ۲۰ / ۲۰ بعنوان منفعت خود علاوه نشده باشد.

تبصره - برای مقاصد دیگری که دولت جهت احتیاجات خود اقتضای خواهد نمود فقط صدی ده / ۱۰ نفع منظور میشود.

ماده پنجم - سایر شرایط این امتیاز مطابق مواد ۲ - ۳ - ۴ - ۵ - ۶ - ۷ - ۹ - ۱۰ - ۱۱ - ۱۲ - ۱۴ - ۱۵ و ۱۶ قانون مهر ماه ۱۳۰۹ راجع به امتیاز ذغال سنگ اطراف شهر مشهد خواهد بود.

این قانون که مشتمل بر پنج ماده است در جلسه بیست و چهارم خرداد ماه یکهزار و سیصد و یازده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اجازه مبادله عهد نامه حکمیت و اصلاح و تسویه قضائی اختلافات بین ایران و ترکیه

ماده واحده - مجلس شورای ملی عهد نامه حکمیت و اصلاح و تسویه قضائی اختلافات بین ایران و ترکیه را مشتمل بر ۲۶ ماده که در تاریخ ۲۳ ژانویه ۱۹۳۲ مطابق دوم بهمن ماه ۱۳۱۰ شمسی بین دولتین ایران و ترکیه امضا شده است تصویب و بدولت اجازه مبادله اسناد صحه شده آنرا میدهد.

این قانون که مشتمل بر یک ماده و منضم به عهد نامه حکمیت و اصلاح و تسویه قضائی اختلافات بین ایران و ترکیه است در جلسه بیست و چهارم خرداد ماه یکهزار و سیصد و یازده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

عهدنامه حکمیت و اصلاح و تسویه قضائی اختلافات بین ایران و ترکیه

اعلیضرت شاهنشاه ایران و رئیس جمهوری ترکیه
نظر به روابط مودتیکه خوشبختانه بین ملتین ایشان موجود است و چون صمیمانه مایلند اختلافاتی را که ممکن است بین مملکتین آنها پیش بیاید بوسائل مسالمت آمیز حل و تسویه نمایند مصمم شدند که این نیت مشترک خود را بوسیله انعقاد عهدنامه ای فعلیت بدهند
بنابراین اختیار داران خود را بقرار ذیل معین نمودند.
اعلیحضرت شاهنشاه ایران:
جناب اشرف آقای محمد علیخان فروغی وزیر امور خارجه
رئیس جمهوری ترکیه:
جناب دکتر توفیق رشدی بیک وزیر امور خارجه.
معزی الیه که صحیحاً مجاز بودند در مقررات ذیل موافقت حاصل کردند.
ماده ۱ - هر قسمة اختلافی که بین دولتین متعاهدین حادث گردد و حل و فصل آن از طریق سیاسی ممکن نشود بطریق اصلاح و یا از راه تسویه قضائی و یا حکمیت با شرایطی که در این عهدنامه مقرر است فیصله خواهد شد.
ماده ۲ - چنانچه موضوع اختلاف مطابق قوانین داخلی یکی از طرفین متعاهدین داخل در صلاحیت مقامات قضائی آن مملکت باشد طرف متعاهد مزبور میتواند قبل از آنکه رأی قطعی در ظرف مدت متناسبی از طرف مقامات صلاحیت صادر شده باشد نسبت با رجوع اختلاف مزبور بمراجع مقرر در این عهدنامه اظهار مخالفت نماید.
ماده ۳ - طرفین متعاهدین متقبل میشوند که هر وقت هر نوع اختلافی بین آنها بروز نموده و از طریق سیاسی حل نشود بنحوی که در مواد ذیل پیش بینی شده است اقدام با اصلاح نمایند:
ماده ۴ - اختلاف بیک کمیسیون اصلاح ذات البین که طرفین آنرا بطور دائم یا برای مورد خاص تشکیل داده باشند ارجع می شود.
ماده ۵ - کمیسیون اصلاح دائمی باینقسم تشکیل میشود که یکی از طرفین بطرف دیگر تقاضانامه تشکیل کمیسیون را میدهد و در اینصورت کمیسیون در ظرف مدت ششماه از تاریخ ارسال تقاضانامه تشکیل میشود و آن مرکب از سه عضو خواهد بود که بطریق ذیل تعیین میشوند:
هر یک از طرفین متعاهدین یک نفر کمیسر از بین اتباع خود انتخاب و باموافقت نظر یکدیگر رئیس کمیسیون را از بین اتباع دولت ثالثی تعیین خواهند نمود کمیسری که مشترکاً انتخاب میشود در اتنای مدت مأموریتش اگر بخواهند تغییر دهند باید باموافقت طرفین باشد ولی هر یک از طرفین میتوانند کمیسر اختصاصی خود را هر وقت بخواهند تغییر بدهد ولیکن کمیسرهای مزبور تا خاتمه کارهائیکه در دست دارند باقی میمانند.
هرگاه بعلت فوت یا استعفاء یا عطل دیگر محل کمیسر ها خالی شود در اسرع اوقات جانشین آنها بهمسان طریقیکه برای تعیین خود کمیسرها بطور عموم مقرر شده تعیین خواهد گردید.
ماده ۶ - چنانچه در موقع بروز اختلاف کمیسیون دائمی اصلاح وجود نداشته باشد کمیسیون مخصوصی مطابق ترتیبی که در ماده قبل مذکور است برای رسیدگی باختلاف تشکیل خواهد شد مگر اینکه طرفین تصمیم دیگری اتخاذ نمایند.

ماده ۷ - در ظرف سه ماه از تاریخیکه یکی از طرفین متعاهدین میل خود را دائر به مراجعه باصلاح بطرف متعاهد دیگر اعلام نمود طرفین در انتخاب رئیس کمیسیون توافق نکرده باشند از رئیس دولت متحده جمهوری سوئیس تقاضا خواهد شد که رئیس کمیسیون را تعیین نماید.
ماده ۸ - (۱) طرفین متعاهدین متفقاً یا در صورت عدم اتفاق منفرداً بوسیله تقاضانامه که بر رئیس کمیسیون خطاب میشود موضوع مختلف فیه را بکمیسیون اصلاح مراجعه خواهند نمود
(۲) در تقاضانامه بعد از مقدمه مختصری در همان موضوع اختلاف کمیسیونرا دعوت خواهند نمود که هر نوع تدابیر برای نیل باصلاح مناسب باشد بعمل آورد
(۳) چنانچه تقاضانامه فقط از طرف یکی از متعاهدین داده شده بلافاصله بطرف متعاهد دیگر ابلاغ خواهد شد
ماده ۹ - (۱) در ظرف ۱۵ روز از تاریخیکه یکی از طرفین متعاهدین اختلافی را بکمیسیون دائمی اصلاح مراجعه میدهد هر یک از طرفین میتواند برای رسیدگی باختلاف مزبور بجای کمیسر خود شخصی را که صلاحیت مخصوصی در آن امر داشته باشد تعیین نماید
(۲) هر یک از طرفین که از این حق استفاده مینمایند فوراً مراتب را بطرف دیگر اعلام خواهد نمود و او نیز میتواند از طرف خود همان اقدام را در ظرف پانزده روز از تاریخ وصول اعلام مزبور بنماید
ماده ۱۰ - کمیسیون اصلاح در محلی که رئیس آن مقرر میدارد تشکیل میشود مگر اینکه طرفین متعاهدین متفقاً جای دیگری را اختیار کرده باشند
ماده ۱۱ - عملیات کمیسیون اصلاح علنی نخواهد بود مگر بموجب تصمیمی که از طرف کمیسیون باموافقت طرفین متعاهدین اتخاذ شده باشد
ماده ۱۲ - (۱) کمیسیون اصلاح در صورتیکه ترتیب دیگری مقرر نشده باشد رأساً طریقه رسیدگی خود را تعیین خواهد نمود و در هر صورت طرفین باید مطالب خود را بتوانند اظهار دارند. کمیسیون در تحقیق امر در صورتیکه بانفاق آراء طریقه دیگری اتخاذ نموده باشد بر طبق مقررات فصل سوم قرارداد لاهه مورخ ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ راجع بتسویه مسالمت آمیز اختلافات بین المللی رفتار خواهد نمود.
(۲) طرفین متعاهدین در کمیسیون اصلاح نمایندگانی خواهند داشت که واسطه بین آنها و کمیسیون می باشند بعلاوه میتوانند مشاورین و متخصصینی برای این مقصود تعیین و استماع اشخاصی را که شهادتشان را مفید میدانند تقاضا نمایند.
(۳) کمیسیون نیز میتواند توضیحات شفاهی از نمایندگان و مشاورین و متخصصین طرفین متعاهدین و اشخاصی که حضور آنها را با موافقت دولت متبوعه شان مفید بداند بخواند.
ماده ۱۳ - تصمیمات کمیسیون اصلاح در صورتیکه قرار دیگری بین طرفین متعاهدین داده نشده باشد با کثرت آراء اتخاذ خواهد شد و کمیسیون میتواند راجع به ماهیت اختلاف اظهار نظر نماید مگر اینکه کلبه اعضا آن حاضر باشند ولیکن طرفین متعاهدین که مرتباً تشکیل جلسات کمیسیون باستحضارشان خواهد رسید باید کمیسر خود را بنامیندگی اعزام دارند و در صورتیکه ماممی برای حضور کمیسر وجود داشته باشد قائم مقامی که بترتیب مذکور در ماده ۵ تعیین شده باشد بفرستند.

قانون

اعتبار برای مصارف مربوطه باصلاحات انبار غله طهران

ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است بقیه مبلغ هفتاد و پنج هزار تومان اعتبار موضوع قانون ۱۱ آذر ماه ۱۳۱۰ را در ظرف ۱۳۱۱ نیز برای مصارف مربوطه باصلاحات انبار غله طهران مورد تعهد و خرج قرار دهد اینقانون که مشتمل است بر يك ماده است در جلسه بیست و چهارم خرداد ماه یکهزار و سیصد و یازده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر